

DOMAČIN.

DOMAČIN izhaja vsako soboto popoldne, če je ta dan praznik dan poprej ob istem času. — Naročnina za Ljubljano z dostavljanjem na dom: celoletno 3 K, polletno 1 K 50 v, četrletno 75 v; po pošti: celoletno 4 K, polletno 2 K, četrletno 1 K. — Uredništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v I. nadstr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu DOMAČINA. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. — Inserati (oglas): Trikrat razdeljena petit vrsta 24 v, cela stran 60 K. — Pri večkratnem oglašanju znaten popust. — Upravništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v pritličju.

Štev. 24.

V Ljubljani, dne 23. avgusta 1913.

Leto I.

Trgovinske bilance evropskih veledržav.

Odkar je sklenila Avstrija nove trgovinske pogodbe, se v trgovinskem prometu Avstrije z inozemstvom leto za letom opaža večji milijonski primankljaj, dočim se je preje vedno dosegel prebitek.

Napačen sklep je, da bi bil primankljaj v trgovinski bilanci ugodno znamenje za gospodarski položaj dežele.

Razprava o tem je za nas zelo važna, ker se od različnih strani trdi, da razpolaga Avstro-Ogrska resnično z dovolj velikimi dohodniškimi viri, da more prenašati pasivo svoje trgovinske bilance, četudi ne lahko, vendar brez resnega ogrožanja svojega skupnega gospodarstva.

Anglija, dežela z največjo vnanjo trgovino, v znesku z okroglo 32 milijard kron ima največjo pasivo trgovinske bilance. Tekom enega desetletja se je zvišal angleški uvoz za 38 odstotkov, izvoz angleških in tujih izdelkov pa za 65 odstotkov. Pasiva angleške trgovinske bilance se je tekom te desetletne dobe zmanjšala za 890 milijonov kron in gotovo bi bila ta razlika še večja, če bi ne imel angleški izvoz v letih krize toliko pretrpeti. Anglija more veliko pasivo svoje trgo-

vinske bilance izenačiti, ne da bi pri tem oslabil svoje finančne temelje, ker je resnično bogata.

Skoraj v enakem položaju kakor Anglija se nahaja nemška država, katere vnanja trgovina ni več daleč, da doseže 20 milijard mark. Tudi tam se očitno zmanjšuje dolg trgovinske bilance. Ta pojav se je pričel z letom 1909. in kljub naraščajočemu prebivalstvu in s tem spojeni potrebi zvišenega uvoza živil se je v zadnjih treh letih posrečilo, izvoz zdatno bolj povečati od naraščaja uvoza.

Nemčija mora, če tudi je deloma kapitalistična država, gledati na to, da spravi svojo industrijo v vedno večji meri na svetovni trg, in doseže tudi s postranskimi napravami svojih podjetij znatne dohodke. Za Anglijo izvažajo Nemčija največ za tuj račun, dobiva iz svojega zelo razvitega plovstva bogate dohodka spričo osebnega in tovarnega prometa, pri čemer igrajo pač naši izseljenci veliko ulogo, in si s tujskim prometom znatno pomaga do aktivne plačilne bilance.

Bistveno drugačno sliko nudi Francija. Z ozirom na obseg svoje vnanje trgovine stoji s 14 in pol milijarde frankov na tretjem mestu. Tekom zadnjega desetletja je bila trgovinska bilanca Francije samo

Podlistek.

Pomota.

Povest. — Slovaški spisala Ljudmila Podjavorinska.
Poslovenil Podravski.

(Dalje.)

To je bil edin, mučni, sramotni spomin iz njenega življenja, o katerem sama ni vedela kako je prišel. Na njeno hvalo je treba povedati, da se je hipoma streznila in kar je najbolj pomenljivo, je to, da je namesto sovraštva, o kakršnem romanopisci v takih slučajih pišejo, začutila do Martina neko bojazen ali spoštovanje, zlasti ko je zapazila, da se je njegova malomarnost umaknila pri tem neki prizanesljivosti. Nadvlada, katero mu je vendarle dala čutiti, se je z nespametnim postopanjem pokorila moškemu ponosu — in s tem sta si postala nekako enaka. Moder človek raje sovražnika, katerega ne more premagati, napravi za svojega zaveznika; poplačala sta si z enako mero; ponosen, razžaljen ljubček in spozabivša se ponosna žena sta se srečala brez tega, da bi njima bilo

to neugodno, ker sta že več tednov prebila znošljivo pod eno streho. Ali se je res držal načrta: oženiti se z Marko, ali pa mu je bilo težavno kreniti s tira, v katerega je bil zavozil, delal je sedaj Martin že drugo leto pri Grajskih. Pozimi je hodil za „kšeftom“ s svojim svakom, ki je barantal s preprogami; obiskala sta Budimpešto, Dunaj, krenila v Slezijo in proti Italiji, ustaviši se ob času sezone v Meranu in Arcu. Martin je kmalu prekosil mojstra — toda brž ko je zaslutil, da so doma spravljeni plugi pripravljene preorati prvo brazdo, zbudil se je v njem kmečki nagon, ki ga je z nepremagljivo močjo vabil k rodni grudi. Imel je tudi on kos svojega polja, ki je bilo še zmerom prepuščeno Grajskim in mogoče, da ga je ta ostanek očetovske dedščine vlekel k sebi z nepremagljivo močjo. Ni se sramoval iti h Grajskim za dninarja, toda izgovoril si je pravico, da sme odhajati čez noč k sestri, ki je stanovala ondi blizu, kakor v svojo lastno hišo. Uprav to je bilo, kar je Grajski mrzelo; navajena voditi vso hišo, je težko prenašala samostalnost bodočega zeta.

Njeni občutki do njega so se nakrat razpršili, kakor je to običajno pri ljudeh, obdarjenih z večjo enerzijo nego domišljijo: strast izbruhne mahoma, toda pri cilju ali spodletu, katerih ne hrani domišljija, stopi v

enkrat, in sicer leta 1905., z 88 milijoni frankov aktivna — sicer pa je izkazovala v zadnjih enajstih letih povprečni pasivum s samo 652 milijoni frankov, vsota, ki je za Francosko z njeno visoko plačilno bilanco popolnoma brezpomembna. Francija poseduje za 40 milijard frankov inozemskih vrednostnih papirjev, ki donajajo okroglo dve milijardi frankov obresti. Že s tem zneskom preostajajo Franciji velikanske vsote po poravnanju pasive trgovinske bilance. K temu pa pridejo še dohodki iz tujskega prometa, ki znašajo tudi skoro dve milijardi frankov.

Pasivna trgovinska bilanca igra torej pri naravnem in prihranjenem bogastvu Francije tako majhno ulogo, da je sploh ni vpoštevati.

Italija je spričo svojega znatnega poleta v zadnjih letih dosegla skoro višino naše vnanje trgovine. Pokritje tega vedno bolj naraščajočega dolga je vzbujala v Italiji vedno večje skrbi, ki pa so se polegale po razmotrivanju njenih dohodninskih virov. Ti viri obstojajo iz denarnih pošiljatev izseljencev in iz dohodkov tujskega prometa.

Proti vsem tem državam pa je Avstro-Ogrska s svojo vnanjo trgovino v drugem položaju. Dolgo vrsto let je bila ta njena trgovina aktivna in šele v drugi polovici desetletja po sklepu trgovinskih pogodb je pričel leta 1907. bilančni dolg s 45 milijoni kron, ki se je leta 1912. zaokrožil na 825 milijonov kron. Kdo naj v državi plačuje vedno naraščajoči pasivum trgovinske bilance, ki ima svoj izvor v izvozu živil za naše vedno bolj naraščajoče prebivalstvo in v vedno večjem uvozu sirovin za industrijske potrebe po bistveno zvišanih cenah? Če bo torej naraščal dolg naše trgovinske bilance, tedaj si moramo pač z bojaznijo reči, da naše skupno gospodarstvo celo pri mogočem naraščanju bogastva tega ne bo moglo prenesti, ker tudi davčna moč prebivalstva ne prenese nadaljnje obremenitve.

Ob majnih dohodkih imamo razmeroma največji trgovinski pasivum, ki znaša v Avstro-Ogrski v primeri s skupno trgovino 13,5 odstotkov, dočim znaša

enaki odstotni postavek Anglije samo 11 odstotkov, na Francoskem samo 9 odstotkov in v Nemčiji le 7,5 odstotkov.

Edina rešitev države je prememba sedanje trgovinske politike s tem, da zniža colnino na polovične izdelke in da pospešuje izvoz z vsemi sredstvi.

Politični pregled.

Mornariško poveljništvo.

Cesar je ukazal, da bodi sedež poveljnika vojne mornarice trajno v Pulju. Dozdaj je bival poveljnik mornarice in načelnik mornariškega oddelka vojnega ministrstva na Dunaju. Mornariški oddelk vojnega ministrstva bo tudi naprej vodil poveljnik mornarice, dasi bo bival stalno v Pulju. Namestnik poveljnikov na Dunaju bo moral zato več stvari rešiti kot dozdaj in se mu zato prideli trajno še en častnik.

Novo proračunsko leto.

Kakor znano, namerava avstrijska vlada v prihodnje pričeti proračunsko leto s 1. julijem. Za polletni proračun 1914. se predela že vrše in centrala prinaša že sedaj šestmesečni proračun finančne uprave. O tem se bodo vršile meseca septembra konference z zastopniki resortov in se bo proračun za prvo polletje 1914. predložil parlamentu v jeseni. Oktobra se bodo potem vršile konference glede proračuna za 1914./15., ki bo končan novembra in predložen državnemu zboru začetkom 1914. Postopanje glede delegacij še ni določeno, vendar je verjetno, da bodo dobile tudi delegacije v pretres letos polletni proračun za 1914 in prihodnje leto proračun za 1914./15.

Odpust avstrijskih rezervistov.

Na južni meji se odpustijo predvsem letniki 1906. do 1909. in v kolikor mogoče letniki 1910. in 1911. nadomestne rezerve, medtem ko ostane letnik 1912.

ozadje pred novimi vtisi. Ceneč Martina, je bila dovolj plemenita, da je privoščila hčerki srečo, ki je bila za njo že prepozna — ter je prenesla vso svojo vneto ljubezen na hčerko.

Bilo je že pozno neko jutro; navadno delo pri živini je bilo že opravljeno, toda Martina še vedno ni bilo. Tega dne bi imeli voziti seno domu; dva voza, opremana z lestvami, sta stala že pripravljena na dvorišču, toda gospodinja se je zoper svojo navado zapoznala z zajtrenom.

„Kje je Martin? Ali niste videli kje Martina?“ je povpraševala že tretjič, da se mož ni mogel premagati, da ji ne bi odvrnil s smehom: „Čemu toliko poizveduješ? Ne boj se, iz sveta ti ni padel. Nemara je zaspal pri ljubici,“ katere besede so ji močno zamrzele. Zasedovala je ljubosumno slehern njegov korak in takšna šala jo je vedno nekako prestrašila. Zlasti zadnje dni, ko je Martin delal priprave k ženitvi.

Ko so se nazajtrekovali, so odšli na delo: dva voza, v katere sta bila vprežena siva konja ter dobro rejena vola, sta odrinila s prostornega dvorišča. Na enem izmed njiju, vesela, smehljajoča se kakor zmerom, z navzdol visečimi nogami, okrog katerih je mahodrala obleka, je sedela Marka. Mati jo je odpravila nalašč z grabljicami, vedno snovajoč načrte. Ko se je

po vasi raznesla govorica o Martinovi ženitvi, da se ne bi reklo, da samo sedi za mizo in čaka... Radi tega je pridržala moža doma pod pretvezo, naj ji nacepi tresek, čemur ta tudi ni ugovarjal. Presekal je dva, tri kose lesa in zapazivši, da žena pospravlja po čumnati, je splezal na „parno“ ter se vlegel na mlado, duhteče seno. Čez trenutek ga je našla ondi hropečega, kakor da bi to ne bilo lepega poletnega dne, primerneza za delo in gibanje ter polnega radostne dihtivosti po delu, za katerim se je potrudil sleherni. Grajska je vzdihnila, zaprla duri, da ga nihče ne bi videl; sramovala se je radi njegove lenobe, toda zakrivala je slehrno njegovo napako pred svetom.

Bilo je že ob devetih, ko so zaškripale duri. Končno je Martin prišel. Srce ji je močno zatripalo. Praznja obleka in zlasti radostno, toda resno lice je pričalo o nenavadnem razpoloženju. Nakrat je uganila radi česa je dospel!... Roke so se ji tresle od veselja in neke tesnobe, katere se ne ubrani nobena mati, ki ima hčerko za možitev. To je slutnja, da to bitje, ki je rastlo pod njenim srcem in prirastlo k njemu, hoče se odtrgati od njega ter hoče prirasti čimdalje bolj k tujemu človeku. In mati ostane na strani, ranjena in ogoljena slično lipi, kateri so odčesnili najlepšo vejo, da so ž njo okrasili cerkev.

nadomestne rezerve, približno 14.000 mož, še nadalje pod orožjem.

K odpustu rezervistov je vojno ministrstvo izdalo še naslednje odredbe: Vsi v Bosni, Hercegovini in Dalmaciji razmeščeni pehotni bataljoni imajo moštvo posameznih stotnij znižati na 120 mož. Vsi rezervni gažisti in aspiranti ter kadetni aspiranti, ki so bili v svrhu delne dopolnitve armade poklicani v aktivno službo in so bili za časa krize že štiri tedne in več v aktivni službi, sicer pa po 14dnevni aktivni službi, — se prestavijo v neaktivno razmerje in odpuste. Aktivna službena doba, ki ni trajala več nego 28 dni, se jim zaračuna za eno orožno vajo; kar so služili čez 28 dni, se jim vračuna v drugo orožno vajo; kdor pa je bil v aktivni službi nad dva meseca, je oproščen vsake nadaljne orožne vaje. Rezervnim gažistom, ki so služili štiri tedne in več, vendar pa manj kot osem tednov, se ta čas zaračuna za eno orožno vajo; tistim, ki so služili osem tednov in dalje, se aktivna služba zaračuni za dve orožni vaji.

Deželnozborske volitve na Goriškem.

Volitve za deželni zbor na Goriškem so končane. Na furlanski strani so izpadle takole: Lahji imajo vsega skupaj 15 poslancev. Laška krščansko-socialna stranka ima 9 poslancev (3 v splošni kuriji, 3 v kmečki kuriji in 3 v veleposestvu). Laški liberalci imajo pa 6 poslancev (4 mestne in 2 iz trgovske zbornice). Slovenci imajo 14 poslancev, z nadškofom vred 15 poslancev. Izmed 14 poslancev jih pripada „neodvisni“, oziroma liberalni stranki 11, katoliški stranki trije (Fon, Grgič in Rojec).

Dogodki na Balkanu.

Kako se je porazdelilo ozemlje.

Črna gora dobi zahodni del Novega Pazarja, kas severoalbanskega ozemlja in del rodovitne ravnine ob Skadrskem jezeru.

Albanija postane samostojna avtonomna kneževina pod knezom, ki si ga sami izvolijo.

Romunska dobi južno od Donave ležeči del Dobrudže s Silistrijo, ki ga označi mejna črta Tur-tukan-Balčik. Ves prirastek na ozemlju znaša 8000 štirjaških kilometrov, vsled česar ima Romunska tudi boljši dohod do Črnega morja.

Srbija se poveča za približno 32.000 štirjaških kilometrov s priklopitvijo enega dela Sandžaka, Novega Pazarja in Zahodne Macedonije s Kosovim poljem vred.

Grška si pridobi nekaj ozemlja v Epirusu, Južno Macedonijo s Solunom in poluotokom Chalkidike kakor tudi važno pristaniško mesto Kavala s predležečim otokom Tasos; vrhutega pa ji naj še pripada večji del turških otokov v Egejskem morju.

Bolgarska dobi del Tracije in Vzhodne Macedonije kakor tudi dohod do Egejskega morja s pristaniščem Dedeagač. V našem zemljevidu sta Odrin in del Tracije vrisana kot last Bolgarije, a to ozemlje so znova zopet zasedli Turki, ki ga zahtevajo zase. Sedaj pa še vedno ni ugotovljeno, jeli bo Odrin, ki je bil v londonskem predmirju pripoznan Bolgarski, v resnici ostal Bolgarom in ali se bo velevlastem posrečilo, Turčijo dovesti do tega, da izprazni to mesto in se zadovolji z v Londonu določeno mejno črto Enos-Midija.

Obsežnost in število prebivalcev posameznih balkanskih držav po miru.

Romunska ima 625 milijonov prebivalcev in 138.000 štirjaških kilometrov ter 600.000 mož vojske; Bolgarska 4,6 milijonov prebivalcev, 139.000 štirjaških kilometrov in 460.000 mož vojske; Srbija 3,6 milijonov prebivalcev, 80.000 štirjaških kilometrov in 360.000 mož vojske; Grška 4 milijone prebivalcev, 110.000 štirjaških kilometrov in 250.000 mož vojske in Črna gora 480.000 prebivalcev, 16.000 štirjaških kilometrov in 50.000 mož vojske.

„Ti nam zgodaj prideš pomagat,“ se mu je smejala naproti, trudeč se zakriti radostno in otožno razčiljenost. „Naši so že dvakrat pripeljali — šli so vozit z obema vozovoma,“ mu je dejala, da si ne bi mislil, da slutiti, čemu je prišel.

„Jaz sem danes slab pomočnik,“ se nasmeji on in oprši se s hrbtom ob podboj ter igrajoč se s slamico, je dodal: „Še celó sam bi vam rad odpeljal enega delavca.“

„A katerega?“ se nasmeji zopet prisrčno mati. Vedela je to že brez odgovora, toda hotela je to slišati iz njegovih ust: Koga neki drugega kakor Marko? Koga drugega? In skoro ni verjela svojim ušesom, kajti rekel je tako preprosto, a to né z glasom razvnetim od ljubezni:

„Gospodarja — vašega moža. Rad bi imel, naj bi šel z menoj...“

„Nemara snubit?“ se je poskusila šaliti, toda zla predslutnja jo je spreletela slično mrzlici.

„Resnica,“ pritrđi on oveseljen, da mu ona sama bistroumno pride naproti. Tudi on — kdo ve radi česa? — ni prav sam svoj, marveč je razčiljen in zbezan.

„Nemara ga ni doma?“ vpraša ona ter stoji, kakor bi se hotela spremeniti v solnati steber. In res-

nica, v ušesih ji je šumelo, pred očmi kakor bi ji kdo razgrnil rdeče sukno. Stekla je k ognjišču, hoteča popraviti ogenj ter izpraševala z mrzliško naglico: „Kam pa sta namenjena?“

„Samo tjakaj k Belčikovim,“ ji odvrne on tako preprosto, kakor da bi se to razumelo samo ob sebi. A ona je še čakala na drugi odgovor.

„Ali ono bleduho?“ se je preširno nasmejela in pogledala mu v oči. Njen pogled ga je ošinil kakor blisk z groznim, slično blisku naglim sovraštvom.

„To, to,“ pritrđi on mirno ter se pri tem ugrizne v ustnice. „Belčikovo Betko.“

„To ni mogoče,“ si misli ona, premagujoč veliko tesnobo, ki se je je polasčevala pri slehrni njegovi besedi. Nasilno se je premagala in smejajoča se posiloma, dejala: „A kdaj si jel misliti na njo?“

„Že davno — precej, ko sem se vrnil od vojakov. Nisem povedal tega nikomur, ker nisem vedel, če bi me ona hotela.“

„Ona tebe?“ se je nasmejela porogljivo. „Joj, ali ceniš sebe res tako malo, Martin?“ mu pravi resnobno. „Če bi te ona hotela?! Celó naš hlapec — Juri — bi bil dober za njo!“ je končala jezno.

(Dalje prihodnjič.)

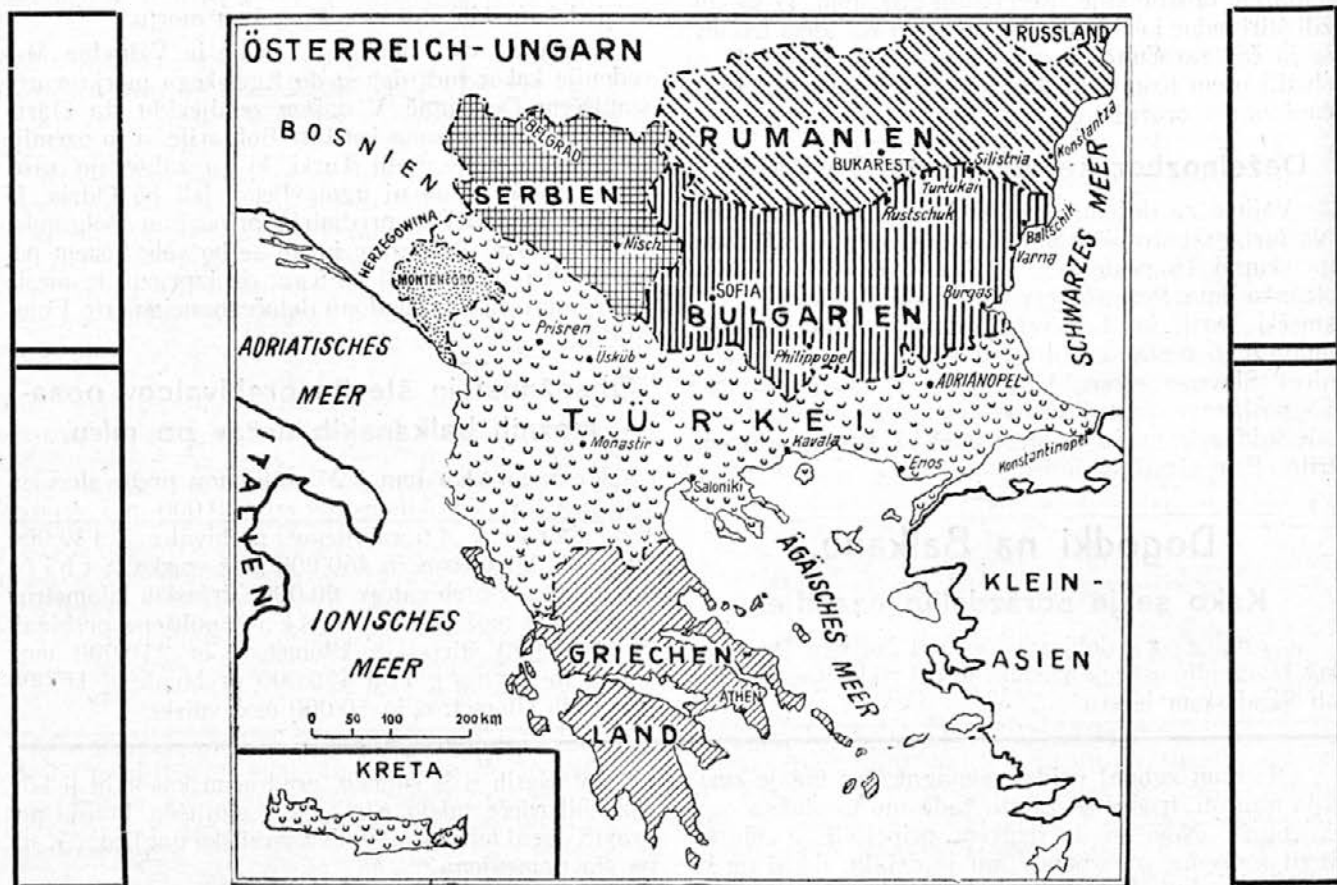
Avstro-Ogrska se je odpovedala zahtevi po reviziji mirovne pogodbe.

Kakor smo že zadnjič poročali, je zahtevala Avstro-Ogrska skupno z Rusijo revizijo v Bukareštu sklenjene mirovne pogodbe. V zadnjem hipu pa se je odločila, da se odpove svoji zahtevi po reviziji mirovne pogodbe. Merodajno za ta sklep je bilo, da se je Rusija odločila glede Kavale odstopiti od svoje zahteve po reviziji, kar je delo francoske vlade, ki je izjavila, da pač nima ničesar proti reviziji, da pa ne želi, da bi velesile vzele Grški Kavalo. Ker je Rusija preklicala svojo zahtevo, jo je umaknila tudi Avstro-Ogrska.

Povrat rezervistov in nadomestnih rezervistov.

V prihodnjih dneh se povrnejo po železnicah rezervisti in nadomestni rezervisti, ki so bili povodom zadnje krize vpoklicani, vsak v svoj kraj. Na postajah bodo te vračajoče se vojake pozdravljale deputacije častnikov in moštva in jih v krajih, kjer je vojaška godba, slovesno sprejele.

Pozdravljati bi bilo, da se tudi občinstvo teh sprememnih slavnosti udeleži, da s tem pokažemo vrlim rezervistom in nadomestnim rezervistom, ki so skozi mesece ob meji, trpeč pomanjkanje, opravljali težko

Balkanski zemljevid pred vojno.

Človeške žrtve v drugi balkanski vojni.

Človeške izgube v drugi balkanski vojni so strahotne. Kolikor je mogoče doslej dognati, je izgubila srbska severna armada 5000 do 6000 mož, glavna srbska armada 25.000 mož v bitkah, razentega je več tisoč mož podavila kolera. Grki so izgubili 16.000 do 18.000 mož. Vse večje so izgube Bolgarov. V prvi polovici meseca julija so odposlali v bolnišnice okoli 30.000 ranjenih bolgarskih vojakov. 12.000 do 15.000 mož je padlo v bitki ob Bregalnici in armada generala Ivanova je izgubila v bitkah z Grki približno 20.000 mož, poleg tega so ujeli Grki 8000 vojakov. Skupne bolgarske izgube — ranjenci in mrtvi — znašajo najmanj 80.000 mož, srbske in grške od 50.000 do 60.000 mož. Črnogorske čete, približno 12.000 mož, ki so se bojevale s Srbi, imajo deset odstotkov izgub.

službo in so morali biti vsak trenutek pripravljeni, udariti na sovražnika, da njihovo, za domovino in državo storjeno službo hvaležno pripozna.

Dr. Fran Heltai, nadžupan budimpeštanski †.

V Išu je umrl budimpeštanski nadžupan dr. Fran Heltai v 52. letu svoje starosti. Ko je Heltai dovršil svoje študije na budimpeštanskem vseučilišču, posvetil se je najprej časnikařtvu in je deloval na narodno-gospodarskem polju kot urednik. V javnem življenju je začel Heltai delovati v municipalnem odboru v Budimpešti. Leta 1896. je bil izvoljen v državni zbor in meseca februarja t. l. budimpeštanskim nadžupanom.

Strašna nesreča na jadrnici v Swinemündeju. Sedemnajst oseb utonilo.

Nesreča, ki se je zgodila pretekli teden v Swinemündeju, je vzbudila povsod sočustvovanje z po nesreči prizadetimi družinami. Ne predrznost, ne nemarnost sta gnali nesrečneže v smrt, ampak le veselje na nedolžni vožnji po vodi. Ob lepem vremenu in svetlem solnčnem svitu so se vozili, ko je kar naenkrat zabučal močan veter in prekucnil jadrnico „Princ Friderik Karol“. Med 22 osebami, ki so se vozile v njej, so jih le pet rešili, ostali pa so utonili. Veliko ljudi je videlo nesrečo, odposlani rešilni čolni so došli prepozno na pomoč. Nekoliko prej, ko se je nesreča pripetila, se je odpeljal cesar Viljem iz Swinemündeja v Ahlbeck. Jadrnico so dvignili, a mrtvih trupel v njej niso več našli.

Blagoslovljenje mirovne palače v Haagu.

Dne 28. avgusta popoldne se vrši v Haagu svečanost za otvoritev palače miru. V veliki sodni dvorani se bo zbralo kakih 400 povablencev. K slavlju je povabljenih 140 sodnikov permanentnega razsodišča iz vseh dežela na svetu, nadalje so vabljeni vsi člani upravnega sveta razsodišča, člani diplomatskih zborov in vse dame povablencev. Slavnosti bodo tudi prisostvovali kraljica, kraljčina mati in gospod in gospa Carnegie.

Tedenske novice.

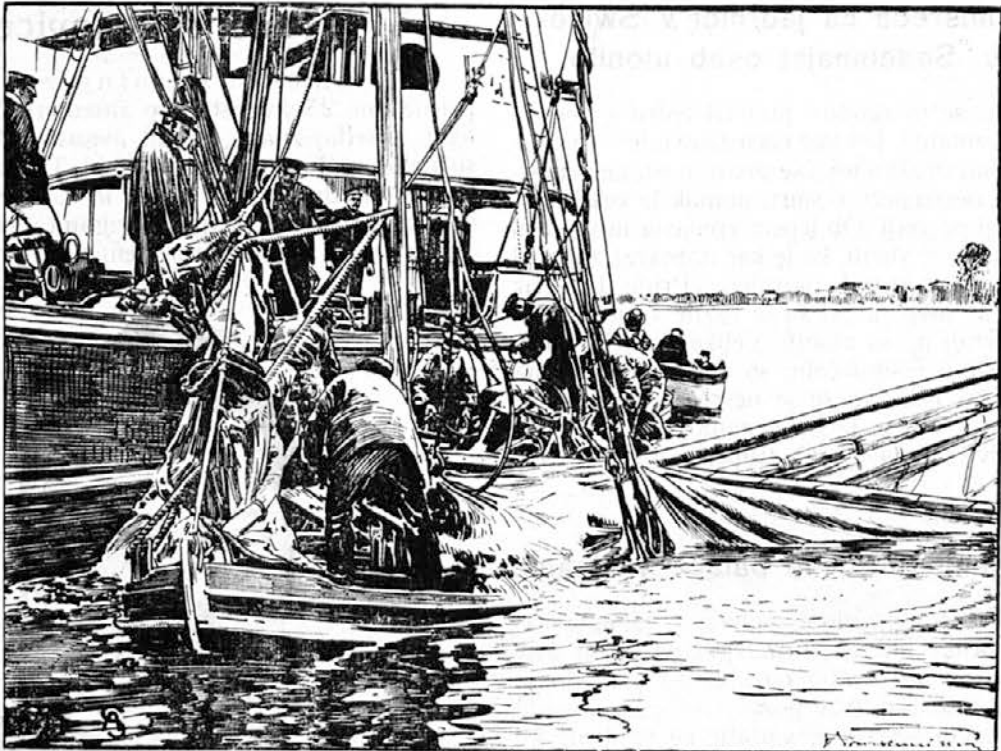
(Novomeško porotno zasedanje) se prične dne 25. avgusta. To zasedanje bo trajalo, kolikor je sedaj znano, do 28. avgusta. Za predsednike so določeni Franc Garzarolli pl. Thurnlack in njega namestniki dr. Rogina, Bučar in Zmavec. Porotni slučaji so sledeči: 25. avgusta cigana Brajdič Pavel in Janez, radi ponarejanja denarja; Gros Marija iz

Dr. Fran Heltai †. Budimpeštanski nadžupan.

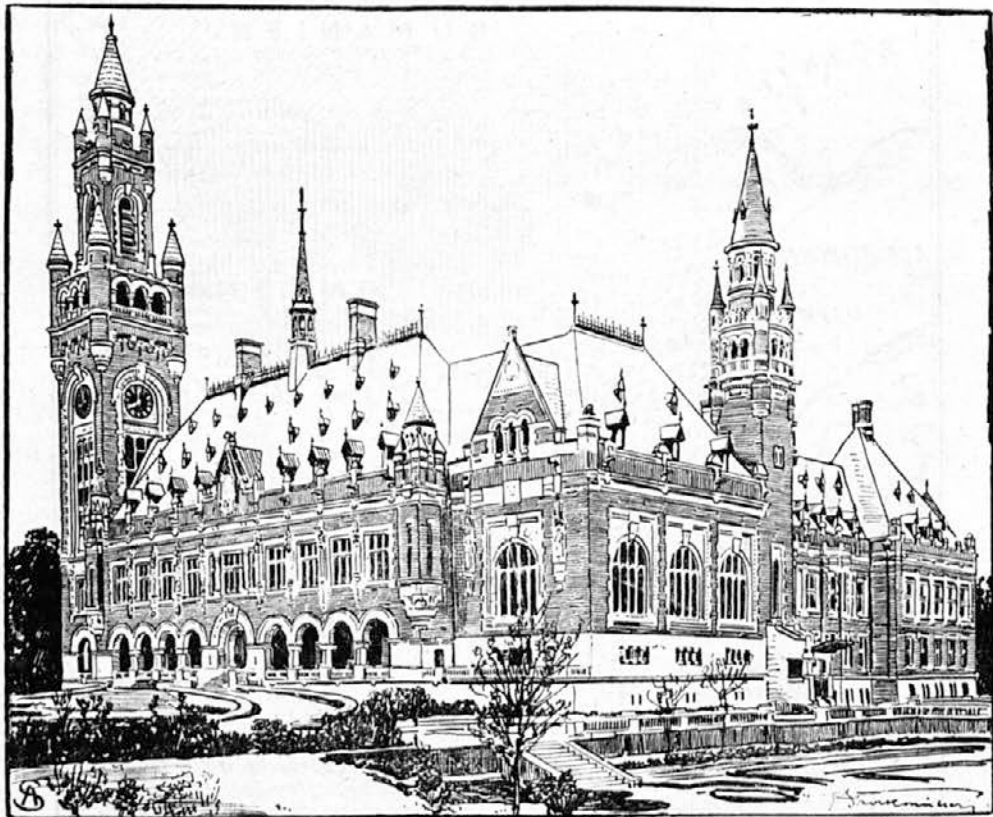
Balkanski zemljevid po bukareškem miru. ----- Od Turčije zopet zasedeno ozemlje.

Strašna nesreča na jadrnici v Swinemündeju. Dviganje ponesrečene jadrnice.

Višnje gore, radi detomora; 26. avgusta Sutič Jožef, delavec v Prilogah, radi uboja; Kalčič Marija iz mokronoškega okraja, radi detomora; 27. avgusta Ovniček Matija, Vel. Slatenek (ubijalec svoje žene), radi uboja; 28. avgusta Skušek Alojzija, Blažič Ana, Koprivšek Marija, Gričar Marija in Ana, vse iz Št. Jer-

neja, radi ropa in tatvine. — Izžrebani so za to porotniško dobo sledeči porotniki: Glavni porotniki: Fortuna Janez, posestnik in trgovec v Zatičini; Miklavčič Matija, posestnik v Gor. Maharovcu št. 3; Weiss Fr., posestnik in župan v Dol. Radulah št. 2; Grill Henrik, posestnik v Podstenici št. 7; Hartman Jožef, posestnik

Palača miru v Haagu, ki bo v kratkem otvorjena.

in trgovec v Vel. Laščah št. 4; Povh Anton, posestnik in trgovec, Gabrošča št. 4; Podboj Jožef, posestnik in mesar v Ribnici št. 69; Dereani Jakob, trgovec v Žužemberku št. 31; Vukšinič Martin, oskrbnik v Metliki št. 1; Koračin Anton, klepar v Mokronogu št. 14; Završek Peter, posestnik in župan v Prigorici št. 3; Potokar Anton, posestnik v Račjem selu št. 5; Zavodnik Janez, mlinar in trgovec v Grintovcu št. 2; Podboj Štefan, posestnik in gostilničar v Adamovem št. 7; Jarc Anton, posestnik v Dolenjem polju št. 5; Šiško Franc, posestnik in župan v Zalokih št. 4; Kužnik Franc, posestnik v Podliscyah št. 1; Krum Janez, posestnik v Gor. Gradiščah št. 4; Stöckl Jožef, rudniški oskrbnik v Kočevju št. 127; Lavrič Jožef, usnjar v Št. Vidu 16; Sotler Jož., posestnik v Rojih št. 4; Klobučar Herman, posestnik in klepar v Krškem št. 33; Pehani Feliks, posestnik v Žužemberku št. 83; Hrstar Jožef, posestnik v Jezerih št. 16; Bučar Leopold, posestnik in gostilničar v Kostanjevici št. 69; Hudoklin Anton ml., posestnik v Loki št. 5; Stalzer Janez, posestnik in mlinar v Mašelu št. 5; Pucelj Franc, posestnik v Hervači št. 26; Miklič Janez, posestnik v Starem trgu št. 13; Zabukovec Jožef, posestnik v Zagradcu št. 12; Burger Marko, posestnik in usnjar v Ribnici št. 120; Auman Viktor, trgovec in gostilničar v Krškem št. 111; Kerin Franc, posestnik v Sv. Križu št. 43. — Nadomestni porotniki: Stefanovič Demitrij, posestnik in čevljar v Novem mestu št. 257; Janc Janez, posestnik v Lešnicah št. 5; Klemenčič Franc, posestnik, Ferlič Ludovik, posestnik in gostilničar, oba v Novem mestu; Smola Rudolf, posestnik v Grabnu; Zupančič Janez, posestnik na Drski št. 24; Selak Janez, posestnik v Griču št. 1; Kobe Juli, posestnik in trgovec v Novem mestu št. 109; Sali Anton, posestnik, mizar in gostilničar v Novem mestu št. 245;

(Razpis ustanov.) Za leto 1913. se bodo podelile sledeče Karol baron Wurzbachove cesarice Elizabete ustanove za invalide in hiralce: a) tri ustanove po 120 K za Ljubljance; b) tri ustanove po 60 K za rojake iz Kamnika, Homca in Jarš in c) tri ustanove po 60 K za rojake iz Vintarjevca v občini Šmartinski pri Litiji. Te ustanove odaja gospod Albonz baron Wurzbach, in sicer one za Ljubljance po nasvetu deželnega odbora kranjskega, ustanove za Kamničane, Homčane in Jaršane po predlogu županstva v Kamniku in ustanove za Vintarjevčane po predlogu županstva občine Šmartno pri Litiji. Pravico do teh ustanov imajo v prvi vrsti ubožni c. in kr. vojaški invalidi iz imenovanih krajev od stražmoštra in narednika nizdol, ki so lepega vedenja in vsled v vojni zadobljenih ran nezmožni, da bi se sami mogli preživeti. Ako bi se za omenjene ustanove ne zglasilo zadostno število c. in kr. vojaških invalidov z opisanimi lastnostmi, tedaj imajo pravico do njih tudi drugi reveži iz imenovanih krajev, ki so lepega vedenja in se radi boleznii in starosti ne morejo sami preživeti. V obeh slučajih je dokazati s posebnimi občinskimi, po c. kr. političnem oblastvu potrjenimi spričevali neomadeževanost prosilcev. Prošnje naj vložijo prosilci iz Ljubljane pri magistratu stolnega mesta Ljubljane, drugi prosilci pa vsak pri županstvu svoje občine, in sicer najkasneje do 1. septembra 1913.

(Obrtna kreditna zadruga v Ljubljani) je preselila pisarno iz Bavarskega dvora na Dunajski cesti v nove prostore v Sodnijsko ulico št. 9, spodaj na levo, kjer se bo uradovale kakor doslej vsak delavnik od 9. do 12. ure dopoldne in od 3. do 6. ure

popoldne, ob sobotah in dnevih pred prazniki pa od 8. ure dopoldne do 1 ure popoldne.

(Dar.) Povodom cesarjevega rojstnega dne je daroval deželni predsednik baron Schwarz otroškemu zavetišču Angela varuha v Spodnji Šiški 200 kron.

(Ogenj.) Dne 12. t. m. na večer okrog 8. ure je pričel nenadoma goreti na Otočah veliki kozolec, ki je bil last Franceta Pogačarja. Ogenj je hipno upepelil ves kozolec, v katerem je bilo polno sena, žita in drugih poljskih pridelkov. Rešiti niso mogli ničesar. Škoda, ki jo je povzročil ogenj, je ogromna. Lastnik ni bil zavarovan. Ogenj je bil bržkone položen.

(Ogenj na žagi.) V sredo 13. t. m. okrog 11. ure ponoči je nastal ogenj na žagi posestnice Marijane Žvab na Bledu. Ogenj se je čudovito hitro razširil po celi žagi in je objel tudi poleg stoječe leseno skladišče. Žaga in lesena baraka sta pogoreli do tal. Posestnica trpi okrog 6000 K škode, a zavarovana je bila le za malenkostno svoto 1000 kron pri zavarovalnici „Donav“. Na pogorišče sta prihiteli požarni brambi z Bleda in Ribnega, ki sta pa mogli obvarovati le sosedna poslopja in tako ogenj omejiti na gorečem poslopju. Najbrže je kdo zanetil ogenj s cigareto.

(Vlom.) Pri gosp. Majdiču v Kranju so dozdej še neznanizlikovci izvršili vlom, pa niso imeli sreče. Odnegli niso ničesar. — Dne 16. t. m. ponoči so tatovi vlomili po več hišah na Trebelnem in pokradli jestvine, pijačo, obleko in še druge reči. Kakor sled kaže, so vlomili menda trije cigani.

(Toča.) Na Velikega Šmarna dan je toča po statenberški dolini in po Jagodniku v vinogradih pobila polovico pridelka, po poljih je pa sosebo uničila ajdo.

(Znamenje ob dohodu vlakov na postaje.) Odkar se je odpravil običaj, da je lokomotiva z žvižganjem naznanila dohod vlaka na postaje, so se opetovano pripetile nesreče ravno zato, ker je izostalo to znamenje. Vsled tega se bode žvižganje pri dohodu vlaka na postajo s 1. oktobrom zopet vpeljalo.

(Strojji odtrgal prst.) Dne 24. julija so pripeljali štiriletno Miciko Smrke iz Poljan v žensko bolnišnico v Novo mesto. Stroj za vrtnanje ji je odtrgal desni kazalec, druge prste pa strl. Starši so se tačas nahajali na polju, a so odgovorni, ker so pustili dekletce brez nadzorstva. Zato jih sodišče že kliče na odgovor.

(Brez vsakega vzroka mu prebil glavo.) V neki gostilni v Novem kotu pri Sodražici je pilo več fantov, dasi bi bili že davno lahko nehali piti, ker so se ga nalezli že tako preveč. Toda vince sladko jim je dišalo hudo in začeli so ugibati, koliko bi kdo spil, da bi nič ne odstavil posode od ust. Ta je rekel tako, oni drugače. Krojač Lojze Arko se je povspjel do trditve, da bi spil pol litra vina na tak način. Navzoči Janko Cimprišek je takoj poklical tri litre vina in zahteval, da mora Arko izpiti cel liter vina na dušek, kakor je obljubil. Arko se je branil, ker je obljubil spiti le pol litra vina, ne pa cel liter. To je pa Cimpriška tako ujedilo, da je z veliko močjo dvakrat udaril z nekim orodjem Arkota po glavi, da mu je prebil glavo in so morali dati Arkota v bolnišnico v Ljubljano. Storilec je menda iz strahu pred kaznijo izginil od doma, pa nihče ne ve, kam je šel.

Razne stvari po svetu.

(Atentat na hrvaškega komisarja.) Kraljevega komisarja barona Skerlecza je obstrelil, ko je zapuščal cerkev sv. Marka v Zagrebu, kjer je prisostvoval službi božji povodom cesarjevega rojstnega dneva, dijak Štefan Dojčić in ga na levi roki lahko ranil. Baron Skerlec je bil spričo atentata popolnoma miren. Podal se je v bolnico, kjer so kroglo izvlekli in napravili obvezo. Komisar je ostal še v bolnici, ker bi lahko nastopile še kake krvavitve. Štepan Dojčić je doma iz Ludbrega v varaždinskem komitatu in je prišel nalašč iz Čikage, da izvrši atentat.

(Generalni inspektor armade.) Cesar je imenoval prestolonaslednika Franca Ferdinanda za generalnega inspektorja armade. Zadnji, ki je zavzemal to mesto, je bil nadvojvoda Albrecht.

(Smrtna nezgoda na Montblancu.) Dne 5. t. m. je ponesrečil na Montblancu vodnik Rieder iz Evelone tri ure pod vrhom. Utrgala se je namreč ledena čer, ubila Riederja in ga vrgla v ledeno razpoko. Vodnika Gaudiena je čer nekaj časa vlekla s seboj, a Gaudienu se je posrečilo, da se je oprostil. Našel je potem še Riederjevo truplo. Riederjevo truplo so v soboto pripeljali v dolino.

(V pijanosti ranil z bajonetom.) Nezmerno uživanje alkohola ima vedno slabe posledice in dostikrat take, ki so odločilne za vse življenje. Z Dunaja poročajo o korporalu, ki je v pijanosti ranil oficirja z bajontom. V soboto 9. t. m. okoli enajstih ponoči je v drugem okraju zadel popolnoma pijan korporal 34. pehotnega polka na vojaško patroljo. Vnel se je pravcati boj. Korporal je iztrgal infanteristu puško in bil s kopitom po vojaki. Zbežal je, patrolja za njim. Med tem je prišel po cesti stotnik Bründl in je hotel posredovati, a pijani korporal je potegnil bajonet in ranil stotnika na roki. Vojak od patrolje je pa nato zabodel korporala v stegno.

(Grozne posledice verske blaznosti.) V vasi Bonnieux pri Avignonu na Francoskem sta umorila v četrtek 27letni Marij Julien in njegova 19letna sestra Roza svojo starejšo sestro 29letno Julijo. V kuhinji sta tolkla s stoli tako dolgo po njeni glavi, da je obležala mrtva. Rešiti sta jo hotela hudobnih duhov, ker sta bila prepričana, da je obsedena od zlih duhov. Stara mati je bila navzoča pri umoru, sedela je na stolu z zavezanimi očmi. Vsa družina je bila versko blazna. Vaščani so vedeli o tej blaznosti, a so mislili, da je povsem nenevarna.

(Potres.) Dne 6. t. m. so čutili v Št. Ožboltu zjutraj ob 3. uri 14 min. močan, od podzemeljskega bobnenja spremljan potres, ki je trajal kakih pet sekund. Šmer mu je bila, kolikor se je dalo spoznati, od vzhoda proti zahodu.

(Potresi na Portugalskem.) V Lizboni na Portugalskem in v okolici se že skoraj skozi štiri najst dni ponavljajo potresni sunki s podzemeljskim bobnenjem. Zlasti občutni so v krajih ob reki Tajo. Doslej je malo škode.

(Velikanska globa.) Kakor poročajo iz Offenburga, so bili tam obsojeni trije trgovci, bratje Schwarz, zaradi tihotapstva s špiritom na globo 916.589 mark. Špirit je oblast konfiscirala.

Kmetijstvo in gospodarstvo.

(Za združnega instruktora na Kranjskem) je imenovan okrajni komisar Henrik Steska z uradnim sedežem pri deželni vladi v Ljubljani.

(Zakupni razglas.) C. in kr. vojaško preiskrbovališče v Ljubljani je poslalo trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani zakupni razglas c. in kr. intendance 3. voja v Gradcu glede zagotovitve sena, slame, drv in premoga za leto 1913./14. Ponudbene razprave se bodo vršile v različnih krajih v času od 14. avgusta do 19. septembra t. l., med temi v Ljubljani dne 25. avgusta. Zakupni razglas, ponudbeni vzorci in splošni pogoji so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

(Cene goveje živine na Kranjskem.) Glasom uradnih podatkov so bile minoli mesec julij na sejnih cene goveje živine za 100 kg žive teže te-le: V kočevskem okraju napol debeli voli 88 K, suhi 78 K; v krškem: napol debeli voli 80 K, suhi 78 K, vprežni 78 K; v kranjskem: pitani voli 89 K, napol debeli 84 K, suhi 80 K; v litijskem: pitani voli 94 K, napol debeli 83 K, suhi 76 K, vprežni 76 K; v logaškem: pitani voli 87 K, napol debeli 84 K, suhi 81 K, vprežni 83 K; v radovljiškem: pitani voli 91 K, napol debeli 78 K, suhi 70 K, vprežni 75 K; v novomeškem: pitani voli 90 K, napol debeli 86 K, suhi 80 K, vprežni 86 K; v črnomeljskem: napol debeli voli 80 K, suhi 70 K.

(Prodaja konj.) Upravna komisija c. in kr. trenske divizije št. 3 v Gradcu naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da se bo v četrtek dne 25. septembra t. l. ob 8. uri dopoldne vršila na konjskem sejmišču v Kranju licitacijska prodaja 100 odbranih vojaških konj proti gotovini in plačilu kolka ter enodstotne doklade od skupila za tamošnji ubožni zaklad.

(Uvoz prašičev v Avstrijo.) Srbija ima pravico, da uvozi v našo državo vsako leto 50.000 prašičev. To število je bilo 14. avgusta doseženo.

(Svarilo pred obskurnimi inozemskimi patentnimi agenti.) Gotovi inozemski „patentni agenti“, ki niti v patentno-pravnem, niti v patentno-tehničnem ali finančnem oziru ne nudijo nobene garancije, se običavajo do malih neizkušenih tuzemskih izumiteljev obračati z različnimi obljubami, jim izvajljati manjše ali večje zneske in pripravljati za to nedostadne in nič vredne patente ali pa sploh nobenega ne. Interesentje se nujno svare pred njimi. Vsekako je treba, da se ob takih prilikah poskrbe natančne informacije.

(O straniščnem gnoju.) Straniščni gnoj je izmed navadnih gnojil sosebn bogat na redilnih snoveh. V sebi ima najvažnejše snovi, katerih nedostaja zemlji najbolj. Ko bi bili ljudje od nekdanj skrbno nabirali ta gnoj in ga rabili za njive, bila bi zemlja danes gotovo bolj rodovitna, nego je. Pri nas se pazi na ta gnoj še malo. Meša se navadno z drugim gnojem, ali pa se zase nastilja. Tak gnoj je posebno dober za vrtove in zelnike, za kar se tudi največkrat porabi. Straniščni gnoj se nabira v neprodirnih jamah, takozvanih straniščnih jamah ali greznicah. Take greznice se izpraznjujejo po potrebi.